

Onsdagen den 17 Februari 1869.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades 2 protokolls-utdrag för den 13 och protokollet för den 6 dennes.

Föredrogs Riksdagens år 1868 församlade Revisorers berättelse angående förvaltningen år 1866 af de under Kongl. Maj:ts och Rikets Kommers-kollegium ställda fonder och medel.

Denna berättelse hänvisades till Stats-Utskottet och skulle Andra Kammaren delgifvas.

Herr Arrhenius: Ledamoten af denna Kammare Herr von Geijer har anmodat mig att för honom anhålla om ledighet från riksdagsgöromålen under två å tre veckor i anledning af inträffad sjuklighet inom hans familj.

Uppå härefter gjord proposition, beviljade Kammaren Herr von Geijer ledighet från riksdagsgöromålen under tre veckors tid från denna dag.

Företogs val af sex Revisorer för deltagande uti innevarande års granskning af Statsverkets, Riksbankens och Riksgälds-kontorets tillstånd, styrelse och förvaltning; och befunnos vid valförrättningens slut dertill hafva blifvit utsedde:

Herr Linder, C. W., domprost	med 64 röster,
“ Falk, H. O., major	“ 60 “
Friherre Åkerhjelm, J. G. N., godsegare	“ 54 “
Herr Nordenfelt, L. M., kapten	“ 49 “
Herr Wærn, M. F., bruksegare	“ 44 “
“ Gjerling, W., direktör	“ 39 “

Företogs val af tre suppleanter för innevarande års revisorer af Statsverkets, Riksbankens och Riksgälds-kontorets tillstånd, styrelse och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Grefve Mörner, A. E. K., godsegare	med 70 röster.
Herr von Francken, G. W., kapten	“ 59 “
Friherre Stjerncrona, D., godsegare	“ 55 “

Föredrogs och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts den 13 dennes bordlagda nädiga Proposition angående Postverkets utgifts-stater för år 1870.

Föredrogs Kongl. Maj:ts den 13 dennes bordlagda nädiga Propo-sition angående förnyadt förslag till normal aflöningsstat och till stater å öfriga utgifter och omkostnader vid Tullverket för år 1870.

Grefve Mörner, Carl Göran: Då Stats-Utskottet nu skall handlägga frågan om stat för Tullverket, vågar jag hos Utskottet an-hålla, att det måtte taga i noggrannt öfvervägande de anmärkningar, som vid förra riksdagen framställdes emot det då af Regeringen fram-lagda förslag i ämnet, — anmärkningar, hvilkas vederläggning man visserligen *sökt* åstadkomma, men hvaraf jag åtminstone anser flera vara af den art, att de ännu qvarstå *ovederlagda*. Jag vill emellertid icke nu ingå i närmare granskning af alla dessa anmärkningar, utan endast hålla mig vid några få allmänna punkter.

Den ena af dessa är att, enligt den nu föreslagna staten, de nu-varande tjänstemännen skola ega rättighet att efter egen önskan an-tingen qvarstå vid de löneförmåner, de hittills åtnjutit eller öfvergå till den nya staten. Nekas kan ej, att det är svårt att betaga de ifrågavarande tjänstemännen de rättigheter, som de för närvarande ega. Men åtminstone borde deras löneinkomster kunna fixeras vid det belopp, hvartill de under de sednare åren uppgått, så att det icke må inträffa, att, oaktadt Riksdagen uppgör en aflöningsstat, dessa tjänstemän likväl genom bibehållande af sina äldre löner och den i vissa fall dermed förenade rättighet till provision på tulluppbörden,

kunna i framtiden komma i åtnjutande af högre löner, än de för närvarande ega. Låter man tjänstemannen behålla sina nuvarande löneinkomster, lärer han ej med fog kunna ega större anspråk; och derigenom skulle man äfven förekomma det eljest inträffande, i min tanke mindre riktiga förhållandet, att en tjänsteman skulle, genom vägran att ingå på den nya staten, kunna bereda sig ökade, nu icke kända löneinkomster.

Ett stöd för denna framställning hemtar jag derutaf att, oaktadt de lönerregleringar, som på sednare tider egt rum inom Tullverket, tjänstemän inom detta verk likväl finnas, som ännu fortfara att åtnjuta aflöning efter samma grunder, som voro gällande för mera än 30 år sedan, — och detta i trots af de icke obetydliga löneförbättringar, som de sednare regleringarne medfört.

En fråga, som äfven torde förtjena att af Stats-Utskottet egnas en sorgfällig uppmärksamhet, är huruvida det kan vara med Statens intressen förenligt att borttaga all belöning till ifrågavarande tjänstemän för nit, skicklighet och träget arbete. Om en viss uppmuntran i detta hänseende visat sig ändamålsenlig, försvinner den nemligen genom införande af absolut bestämda fasta löner. Mig synes det vara klokare att ställa så till, det uppmärksamhet och trägenhet i tjänstgöringen må för tjänstemannen medföra fördel, än att borttaga all sådan uppmuntran, då det tilläfsventyrs skulle kunna hända, att tjänstemannen, som funne sig besvärad af de trafikerandes framställningar, visade sig ogin mot den trafikerande allmänheten. Har han deremot något intresse uti att gå allmänheten välvilligt till mötes, så gör han det nog. Jag tror visserligen icke, att i allmänhet bristande nit kan läggas den nuvarande tullpersonalen till last; men jag är öfvertygad, att det skulle för Tullverkets chef blifva en god hjälp med afseende å den uppsigt honom åligger öfver de underlydande tjänstemännen, om äfven framgent desses eget intresse, genom att sammanfalla med deras skyldigheter, medverkade i samma syftning. I fall fasta löner ovilkorligen bestämmas, så är det vidare klart, att tjänstemännen företrädesvis skola söka att af lika högt aflönade platser erhålla dem, som äro beqvämast. Men det är ej med Statens fördel öfverensstämmande att sätta de skickligaste tjänstemännen på de beqvämaste platserna, utan riktigare är att ställa så till, att de skickligaste tjänstemännen må söka de mera ansträngande befattningarne, der de kunna mest gagna; och detta göra de sannolikt äfven, om dessa platser äro mera fördelaktiga uti ekonomiskt hänseende. Inträffar åter motsatsen och tjänstemännen finna med sitt intresse bäst öfverensstämmande att så litet som möjligt ega sig åt tjänsten utan i stället söka andra bisysselsättningar, så tror jag verkligen, att det allmänna derigenom kommer att förlora ganska mycket.

Dessa äro de två väsentliga anmärkningar, som jag trott mig böra emot det Kongl. förslaget framställa. Men det kan äfven blifva fråga om, huruvida de erinringar som vid förra riksdagen gjordes emot bibehållande både af distriktschefs- och departementchefs-platserna äro vederlagda, och i hvad mån förstämda chefsplatsers bibehållande kan vara af omständigheterna påkalladt. För att bedöma

detta erfordras en kännedom om förhållandena inom Tullverket, som jag får erkänna, att jag för min del icke eger. Men då man ser, huru gång efter annan till dessa platser befordras personer, som af arbete och mödor äro nästan utslitna, så kan man ej ause det besynnerligt, om hos allmänheten någon tvekan uppstår, om dessa tjänsters behöflighet. Jag vill ej illustrera denna sista anmärkning genom anförande af några exempel; en hvar kan lätt nog sjelf skaffa sig sådana.

Jag anhåller, att detta mitt yttrande måtte få till Stats-Utskotet åtfölja den Kongl. Propositionen.

Herr Bennich: Den form af allmänlighet, som den siste värde talaren gifvit åt sina anmärkningar, gör, att det måhända vore öfverflödigt att bemöta dem. Vid sista riksdagen, då en ganska vidlyftig diskussion i denna fråga egde rum, framställdes samma anmärkningar som nu, och jag gjorde då mitt bästa att vederlägga dem. Åtskilliga af dessa anmärkningar hafva dock ånyo blifvit upprepade och framställda med en vigt, som gör att jag ber att med några ord få bemöta dem.

Den ärade talaren har anført, att man väl ej kunde förvägra sådana med fullmägt försedde tjänstemän, som ej ville ingå på den nya staten, att vid den gamla qvarstå, men han har dock trott, att Riksdagen både kunde och borde fixera dessa tjänstemäns, efter förut bestämda grunder utgående aflöning till visst belopp, beräknadt efter hvad densamma under de sednare åren i medeltal utgjort. För min del tror jag visserligen, att det hade varit önskligt, om vid den tid, då lönerogleringarne verkställdes med hänsigt till sportelinkomster och till uppördens belopp, man tillika föreskrifvit, att tjänstemännen skulle vara skyldige att underkasta sig en hvart femte eller hvart tionde år återkommande reglering af deras inkomster. *Då* hade man varit på fullkomligt klar fot med afseende på tjänstemännens skyldighet i detta afseende. Men någon sådan bestämmelse har, som vi veta, hittills icke blifvit hos oss införd. Vi hafva hemtat mönstret för våra äldre lönerogleringar från Norge. Der hade man icke heller i de äldre staterna infört bestämmelsen om sådana återkommande lönerogleringar, men de befunnos slutligen nödvändiga, hvarföre man äfven på sednare tider utfärdat föreskrifter i dylikt afseende. Men *ändock* erkännes i Norge såsom en tjänstemans ovilkorliga rättighet, att, derest icke vid hans tillträde till tjensten en sådan föreskrift varit meddelad, oberoende af dessa rogleringar, qvarstå vid de aflöningsgrunder, som gällde vid hans tillträde till befattningen. Detta har ock haft till följd att — ehuru, såsom känt är, man i Norge ej är sparsam på utvägar att begränsa tjänstemännens löneförmåner — en person, som innehar en befattning, hvilken är närmast jemförlig med en af våra distriktchefs-platser, ännu åtnjuter i årlig inkomst omkring 6,000 Specier, under det att gällande stat bestämmer aflöningen för samma befattning till emellan 2 och 3,000 Specier. Men Norska Stortinget har ej, såsom man här föreslagit, velat ingripa i förut bestämda aflöningsgrunder, genom att till förfång för den en-

skilde tjenstemannen gifva retroaktiv kraft åt sednare regleringars bestämmelser; och jag skulle mycket misstaga mig i min uppfattning af Stats-Utskottet och Svenska Riksdagen, om de skulle anse sig berättigade att vidtaga en sådan åtgärd. I sjelfva saken skulle detta visserligen ej hafva mycket att betyda, då, såsom i den Kongl. Propositionen upplyses, de allra flesta af tulltjenstemännen gifvit tillkänna, att de vilja ingå på den nya staten, och af de öfriga flertalet äro ålderstigne män, hvilkas återstående tjenstetid, enligt naturens ordning, ej kan blifva särdeles långvarig.

Den ärade talaren återkom vidare till de anmärkingar han vid sista riksdagen framställde emot sjelfva grunderna för det nya aflönings sättet, nemligen att borttaga uppbördsprocenten och gifva tjenstemännen fixa löner. Vid diskussionen härom tillät jag mig att erinra om det förhatliga uti ett aflönings sätt, som bereder tjenstemannen en fördel af den tolkning han sjelf gifver åt den författning honom åligger att tillämpa. Jag tror, att en hvar, som sätter sig in uti den frågan, skall finna det förödmjukande deruti, att den föreställningen må kunna hos den trafikerande allmänheten blifva rådande, att tjenstemannen tillämpar författningarne på ett emot deras mening ståndande sätt, för att derigenom bereda sig en ökad inkomst. En så beskaffad lönenorm lärer näppeligen vara gagnande hvarken för tjenstemannen eller trafikanten, och den gagnar icke heller Statsverket. Under diskussionen vid förra riksdagen omnämndes, att det till och med funnes exempel derpå, att rättigheten till uppbördsprocent ledd derhän, att en tjensteman sett genom fingrarna vid förtullningen för att derigenom draga en ökad trafik till den plats, der han var anställd.

Det kan visst vara sannt, såsom den föregående talaren erinrat, att det vore önskligt, om man alltid kunde på hvar och en plats påräkna den som vore för densamma skickligast, och att detta i viss mån motverkas af det nya aflönings sättet, då deremot en aflönning, utgående med vissa procent af uppbörden, skulle vara fördelaktigare för att draga den skickligaste till den plats, der göromålen vore störst och således äfven den största inkomsten kunde påräknas. Men å andra sidan är det ock gifvet, att äfven den skickligaste förr eller sednare blir förslappad på dessa ansträngande platser, och då är det påtagligen i Statens intresse, att han ej må vara bunden vid denna plats utaf de större förmåner han der åtnjuter, utan att han i stället må kunna söka en reträtt till en mindre ansträngande med någorlunda lika aflönning förenad tjänst, som han förmår att sköta, och hans plats å förra stället ersättas af yngre friskare krafter. Det goda tror jag verkligen den nya regleringen komme att medföra, att en viss cirkulation inom tullstaten kan åvägabringas, så att de tjänster, som äro mera ansträngande, komma att besättas af yngre och kraftigare män, hvaremot de äldre komma att söka förflyttning till lugnare platser med ej alltför stor skillnad i aflönning.

Hvad slutligen beträffar frågan om departementchefs- och distriktchefs-platsernas nödvändighet, torde denna vara i den Kongl.

Propositionen nöjaktigt utredd; och jag hoppas, att Stats-Utskottet skall finna, att, om äfven ett eller annat exempel kan anföras derpå, att personer, som icke längre varit i sin kraftfullaste ålder, beklädt ett eller annat af dessa embeten, denna omständighet likväl icke mera inom Tullverket bör föranleda till förkastande af sjelfva tjänstens nödvändighet, än det förhållande, att platser inom andra förvaltningsgrenar någon gång tyvärr blifvit beklädda med mindre dugliga personer, ansetts berättiga till det antagande, att dessa platser kunde undvaras. Det är alltid önskligt, att hvar och en plats blifver besatt med dugliga personer, men om någon gång misstag sker vid en befordran, så får man väl icke därför säga, att sjelfva tjänsten är obehöflig och bör indragas.

Grefve Mörner, Carl Göran: Den föregående talaren har, med afseende å min erinran om olämpligheten af uppborädsprocentens borttagande, hufvudsakligen anmärkt, att det skulle ligga något förödmjukande för tjänstemännen uti ett sådant aflönings sätt. Jag vill i afseende derpå blott erinra, att detsamma öfverensstämmer med det förfarande, den enskilde i sin ekonomi ofta plägar iakttaga, nemligen att med sitt eget intresse förena deras, som han i sin tjänst använder. Dessa sistnämnda hafva nemligen ofta en viss procent af den inkomst de bereda sin husbonde; och för min del tror jag ett dylikt förfarings sätt vara nyttigt äfven för staten.

Den värde talaren har äfven anført, att exempel finnes derpå, att tulltjänstemän sett genom fingrarna med trafikanterna för att derigenom draga större förtullning till den plats, der de voro anställda. Det är visserligen möjligt, att exempel gifvas på ett sådant förfarande, men det är gifvet, att förhållandet ej skulle blifva bättre genom den nu ifrågasatta åtgärden. Det skulle till och med kunna inträffa något, som vore än sämre. När nu en förtullning sker, så kommer åtminstone något i statskassan, men om i stället ingenting dit inflöte, vore det än värre. När man ser, huru, i trots af alla förespeglingar om de stora inkomster, som genom sista tulltaxan skulle tillskyndas landet, tulluppbörden i stället gått ned, så är det åtminstone ej uppenbart, att de förändringar, som man nu vill göra i öfverensstämmelse med samma system, skola komma att bära bättre frukter.

Den föregående talaren har äfven erinrat, att den omständigheten, att distrikchefs-platzerna understundom varit mindre väl besatta, ej skulle utgöra giltig anledning till dessa tjänsters indragning. Det är dock icke utan exempel derpå, att tjänster, som varit mindre väl tillgodosedda med innehafvare, just till följd deraf blifvit indragna. Det torde icke kunna förnekas, att indragningen af Allmänna ärendenas beredning egde sin grund just uti det sätt, hvarpå man under en följd af år hade förfarit vid tillsättningen af ledamöter deri. Hela institutionen blef till sist ett gubbbhus, och då tyckte man det icke längre vara skäl att vidkännas några kostnader för dettas uppehållande. Det skulle vara skada, om
man

man vid en omreglering af Tullstaten skulle gå på sådant sätt till väga att uppkomsten af en dylik afdelning inom vårt Tullverk främjades.

Efter härmed slutad öfverläggning och uppå gjord proposition hänvisades den Kongl. Propositionen jemte yttrandena till Stats-Utskottet.

Anmäldes och bordlades Stats-Utskottets Memorial N:o 21, angående förskott å aflöningen för den hos Kamrarne och Utskotten samt Riksdagens Kansli anställda betjening;

och samma Utskotts Utlåtande N:o 22, i anledning af väckt motion angående lindring i rotering för $\frac{1}{8}$ dels mantal Olshammar i Ryssby socken af Kronobergs län.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{3}{4}$ 12 f. m.

In fidem
O. Brakel.
